

Яким чином реформуватиметься тепер наукова сфера, з огляду на суперечливі моменти в бюджеті й у науковому законі

А. Сененко, старший науковий співробітник Інституту фізики НАН України:

«Ми мали зустріч із цього приводу з Наталією Яресько (міністр фінансів. – Ред.); виходить, бюджет буде над нашим законом, нам виставлено терміни щодо реалізації реформи. У законі термінів не прописано, на це планувалося від одного до двох років, адже потрібно ухвалити низку підзаконних актів. Фінансисти мають своє бачення і ставлять умову, що до 1 серпня 2016 р. має бути проведено аудит НАНУ. Ще не маючи бюджету, МОН підготувало запит до експертів проекту «Горизонт 2020», щоби такий аудит провели вони, оплатили всі послуги щодо оцінки нашої наукової сфери, а висновки мають бути готові у вересні. Наразі тривають перемовини з цими експертами, щоб вони прискорили свою роботу і надали нам висновки у липні. Мінфін не розуміє, наскільки це складна сфера. Ми зацікавлені самі, щоб зробити це максимально швидко, нам тут важко, краще виїхати за кордон, аніж тепер тут працювати за 125 доларів на місяць.

<...> Ми працюємо чотири дні на тиждень. Якщо й далі буде таке скорочення бюджету, то нам доведеться половину часу взагалі не працювати або скоротити штат. І на останнє ми погоджуємось, але за умови аудиту. Насправді науковці працювали над реформою мовчки. Згодом виявляється, що «бухгалтери» вважають себе компетентнішими у реформуванні науки, чому? Пряму відповідь я отримав від пані Яресько: бюджетний процес примусить інтенсифікувати нашу роботу. Але якби ми хотіли імітувати роботу, то заклали б на реформу п'ять років, а не один-два.

<...> Треба адекватно оцінювати результативність науки залежно від її фінансування. Якщо на науку надається 0,5 % ВВП, вона виконує лише суспільно-культурну роль, але не з шансом на прорив, як сьогодні, скажімо, в Ізраїлі чи США. Якщо наукова сфера отримує менше, ніж 0,5 %, – це просто деградація. Науковці їдуть, звільняються, відбувається вимивання наукового потенціалу. Науку треба зберегти, щоб потім можна було стартувати з вигідніших позицій. Чиновники не розуміють, що коли науку «закрити» на рік, то на відновлення знадобляться десятиліття і колосальні кошти. Наприклад, в Ізраїлі надається 4 % ВВП, з них 0,5 % – від держави, а решта – від приватних інвесторів. Покажіть мені в Україні адекватного бізнесмена, який захоче вкласти кошти в українську науку, якщо термін окупності розробок становить три-п'ять, десять-двадцять років...».

Посилання на оригінал: Лиховид І. Шанси на Нобелівську премію є... // День (<http://www.day.kiev.ua/uk/print/518935>). – 2016. – 22.01 (*Учені НАН України – про проблеми та перспективи вітчизняної науки// Національна академія наук України* (<http://g.ua/Nat6>). – 2016. – 22.01).